

Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2009/10:117 Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. I propositionen föreslås en ny lag om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting som innebär att kommuner och landsting ska få anordna säkerhetskontroll vid sina offentliga sammanträden. Säkerhetskontroll ska kunna genomföras om det vid ett offentligt sammanträde finns anledning att befara att brott kommer att förövas som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Som en följd av den nya lagen föreslås också vissa ändringar i lagen (1980:578) om ordningsvakter.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Gällande regler	5
Annan lagstiftning om säkerhetskontroll	6
Propositionen	9
Utskottets ställningstagande	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting,

2. lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:117.

Stockholm den 6 april 2010

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Margareta Cederfelt (m), Morgan Johansson (s), Andreas Norlén (m), Stefan Tornberg (c), Yilmaz Kerimo (s), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Helene Petersson i Stockaryd (s), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Anna Tenje (m), Marianne Berg (v), Phia Andersson (s), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp) och Karl Sigfrid (m).

Redogörelse för ärendet

Regeringen beslöt i april 2008 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda i vilken utsträckning det behövs säkerhetsfrämjande åtgärder i samband med offentliga sammanträden i kommuner och landsting.

Utredningen om säkerhet vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting (Fi 2008:03), överlämnade i januari 2009 betänkandet Säkerhetskontroller vid fullmäktige- och nämndsammanträden (SOU 2009:9). Betänkandet har remissbehandlats. Utredningens förslag ligger till grund för propositionen.

Regeringen har i allt väsentligt följt de förslag Lagrådet lämnat.

Regeringen beslutade den 25 februari 2010 att överlämna propositionen till riksdagen. Regeringens förslag redovisas i *bilagorna 1–2*.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Gällande regler

I 2 kap. regeringsformen regleras de grundläggande fri- och rättigheterna, bl.a. informationsfriheten, varmed avses (1 § 2) frihet att inhämta och motta upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden. Informationsfriheten ger därmed uttryck åt offentlighetsprincipen och kan också sägas utgöra en spegelbild av den för en demokrati så fundamentala yttrandefriheten (1 § 1). Ett sätt att utöva sin informationsfrihet är att närvara vid beslutande församlingars sammanträden. Enskildas möjlighet att göra det utgör en grundläggande princip i ett demokratiskt statsskick. Principen är dock inte grundlagsfäst.

Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen åtnjuter varje medborgare skydd mot påtvingat kroppsligt ingrepp, liksom mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång. Med kroppsvisitation menas enligt förarbetena till regeringsformen undersökning av en persons kläder eller av det som någon bär med sig, t.ex. en handväska (prop. 1975/76:209 s. 147). Kroppsvisitation preciseras i 28 kap. 11 § tredje stycket rättegångsbalken som en undersökning av kläder och annat som någon bär på sig samt av väskor, paket och andra föremål som någon har med sig. Såväl skyddet mot kroppsvisitation som informationsfriheten får enligt 2 kap. 12 § regeringsformen i viss utsträckning begränsas genom lag för att tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Sådana begränsningar får dock aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett dem. En sådan begränsning får vidare enligt 2 kap. 12 § andra stycket aldrig sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Vidare får begränsningen inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning. I 2 kap. 13 § regeringsformen anges de ändamål för vilka begränsningar av yttrande- och informationsfriheten får ske. Dessa friheter får begränsas med hänsyn bl.a. till rikets säkerhet, allmän ordning och säkerhet, enskilds anseende, privatlivets helgd eller förebyggandet och beivrandet av brott. I övrigt får begränsningar ske endast om särskilt viktiga skäl föranleder det.

Enligt artikel 10.1 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna har var och en rätt till yttrandefrihet, och denna rätt innefattar frihet att ta emot och sprida tankar utan offentliga myndigheters inblandning. Något uttryckligt skydd mot åtgärder motsvarande kroppsvisitation finns inte i Europakonventionen. I första hand anses emellertid artikel 8.1 – om rätt till respekt för privat- och familjeliv, hem och sin korrespondens – kunna ge ett visst skydd mot sådana mindre allvarliga kränkningar av den fysiska integriteten som inte når upp till den nivå som förutsätts i artikel 3 om skydd mot tortyr eller omänsklig eller förnedrande

behandling. Europakonventionen tillåter inskränkningar genom lag av informationsfriheten i artikel 10 och skyddet för den fysiska integriteten i artikel 8 om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till bl.a. statens säkerhet, den allmänna säkerheten eller till förebyggande av oordning eller brott.

Enligt 5 kap. 38 § kommunallagen (1991:900) är fullmäktiges sammanträden offentliga men fullmäktige får besluta att överläggningen i ett visst ärende ska hållas inom stängda dörrar. Enligt 3 kap. 7 § kommunallagen får fullmäktige för beredning av ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden som ska avgöras av fullmäktige inrätta fullmäktigeberedningar, vars sammanträden ska hållas inom stängda dörrar. En sådan beredning får dock besluta att dess sammanträden ska vara offentliga, om fullmäktige har medgett det. Motsvarande gäller enligt 6 kap. 19 a § kommunallagen för nämnder. En nämnds sammanträden ska dock alltid hållas inom stängda dörrar i ärenden som avser myndighetsutövning, eller i vilka det förekommer uppgifter som hos nämnden omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). För gemensamma nämnder gäller som huvudregel det som gäller för nämnder (3 kap. 3 b § kommunallagen), och följaktligen kan även gemensamma nämnder hålla offentliga sammanträden. Eftersom kommunallagens bestämmelser om kommuner och landsting som regel även ska tillämpas på sådana kommunalförbund som kommuner och landsting får bilda på dem (3 kap. 21 och 22 §§ kommunallagen) kan där också hållas offentliga sammanträden. I 8 kap. 22 § kommunallagen föreskrivs att i det sammanträde i kommunalförbund med förbundsdirektion ska det sammanträde vid vilket budgeten fastställs ska vara offentligt.

Annan lagstiftning om säkerhetskontroll

Enligt 1 § lagen (1988:144) om säkerhetskontroll i riksdagens lokaler får säkerhetskontroll äga rum i syfte att förebygga att det i riksdagens lokaler förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Enligt 4 § ska vid säkerhetskontroll eftersökas vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 §. För detta ändamål får kroppsvisitation äga rum. Väskor och andra föremål som medförs till eller påträffas i riksdagens lokaler får undersökas.

Säkerhetskontroll utförs enligt 5 § efter närmare anvisningar av polismyndigheten av polisman eller, efter polismyndighetens förordnande, av vaktpersonal vid riksdagen. Kroppsvisitation som sker på annat sätt än genom användande av metalldetektor eller liknande anordning får dock utföras endast av polisman. Enligt 6 § får den som inte underkastar sig föreskriven säkerhetskontroll vägras tillträde till eller avvisas från riksdagens lokaler.

Utredningen som föreslog lagen ansåg att stor återhållsamhet måste iaktas och att lagstiftningen måste tillämpas restriktivt med hänsyn till åtgärdernas ingripande natur. Utredningen gjorde bedömningen att säkerhetskontroller skulle komma att äga rum endast i ett mycket begränsat antal fall (förs. 1987/88:9 s. 25). En lagändring 1990 innebar att kravet på särskilda omständigheter försvann. Konstitutionsutskottet pekade då på att det i plenisalen kunde förekomma att en stor del av landets politiska ledning är samlad. Utskottet ansåg det därför uppenbart att det vid sådana tillfällen kunde finnas behov av säkerhetsåtgärder även om det inte föreligger något konkret hot om våldshandlingar. Utskottet erinrade också om att vissa statsråd har ett ständigt livvaktsskydd och att det hot som utgör grund för detta skydd givetvis inte bortfaller när statsrådet befinner sig i plenisalen (bet. 1989/90:KU33 s. 5).

Lagen ger numera möjlighet att kontinuerligt genomföra säkerhetskontroller i riksdagen (förs. 1997/98:RFK3 s. 3, bet. 1998/99:KU7). Säkerhetskontrollen ska främst ske med användande av metalldetektorer. Skälet är att detta anses minimera ingreppen i den personliga integriteten. Annan kroppsvisitation får endast utföras av polisman.

Enligt 1 § lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol får säkerhetskontroll i domstol genomföras som allmän eller särskild säkerhetskontroll. Allmän säkerhetskontroll får genomföras, om det finns anledning att befara att det i en domstols lokaler kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom. Särskild säkerhetskontroll får genomföras om det till följd av särskilda omständigheter finns risk för att det i samband med en domstolsförhandling kan komma att förövas sådana brott.

Särskild säkerhetskontroll omfattar åhörare och dem som har kallats att närvara vid förhandlingen medan allmän säkerhetskontroll omfattar besökare till domstolens lokaler. Vid allmän säkerhetskontroll får kroppsvisitation utföras genom användande av metalldetektorer eller liknande anordning. Vid en sådan kontroll får manuell kroppsvisitation endast ske om särskilda skäl föreligger. Vid särskild säkerhetskontroll finns inte samma krav på att metalldetektorer eller liknande ska användas eller att särskilda skäl ska föreligga för manuell kroppsvisitation. Ett beslut om särskild säkerhetskontroll ska avse en viss förhandling och beslut om allmän säkerhetskontroll ska avse viss tid. Tidsbegränsningen i samband med den allmänna säkerhetskontrollen ligger i linje med principen att inskränkningar av grundlagsskyddade rättigheter ska vara så begränsade som möjligt (prop. 2000/01:32 s. 43).

Särskild säkerhetskontroll beslutas av rätten eller, om förhandlingen ännu inte har inletts, av den som ska vara ordförande vid förhandlingen. Beslut om allmän säkerhetskontroll fattas av domstolens chef eller annan lagfaren domare som han eller hon har delegerat beslutanderätten till. Innan säkerhetskontroll beslutas ska samråd ske med polismyndigheten och, i fråga om särskild säkerhetskontroll i brottmål, med åklagaren.

Säkerhetskontrollen ska genomföras av polisman. Vid allmän säkerhetskontroll får dock polismyndigheten besluta att kontrollen ska genomföras av ordningsvakt under ledning av polisman. Innebörden av att polisman leder kontrollen är något som enligt förarbetena får avgöras från fall till fall. Det finns dock inget krav på att polismannen ska vara fysiskt närvarande (a. prop. s. 54). Särskild säkerhetskontroll måste dock alltid genomföras av polisman, men denne kan biträdas av ordningsvakt.

Utredningen om säkerhet i domstol har i sitt betänkande Ökad säkerhet i domstol (SOU 2009:78) funnit att det finns ett klart uttalat behov av att utöka möjligheterna att fatta beslut om säkerhetskontroll i domstol. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Sedan 1970 har det funnits möjlighet att genomföra säkerhetskontroll i form av kroppsvisitation inom luftfarten. Den nu gällande lagen (2004:1100) om luftfartsskydd kompletterar bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2320/2002 av den 16 december 2002 om införandet av gemensamma skyddsregler för den civila luftfarten. Förordningen och dess bilaga innefattar en rad bestämmelser som anger krav för säkerheten på flygplatser. Kraven avser bl.a. säkerhetskontroll av personal och passagerare samt av föremål. Till exempel krävs att samtliga passagerares kabinbagage ska säkerhetskontrolleras.

I 3 § lagen om luftfartsskydd anges att den som uppehåller sig inom en flygplats område får kroppsvisiteras. Väskor, fordon eller andra slutna förvaringsställen inom flygplatsens område får undersökas. Syftet med sådana åtgärder måste vara att förebygga brott som utgör fara för säkerheten vid luftfart. Lagen verkar således preventivt och förutsätter inte att det finns en misstanke om brott. Den som vägrar att underkasta sig sådana åtgärder som nämnts får avvisas eller avlägsnas från flygplatsområdet. Åtgärderna ska enligt 2 § utföras av poliser eller, under polismans ledning, av annan särskilt utsedd person som förordnats av polismyndigheten (flygplatskontrollant). Förordningen (EG) nr 2320/2002 kommer inom kort att ersättas av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 300/2008 av den 11 mars 2008 om gemensamma skyddsregler för den civila luftfarten och om upphävande av förordning (EG) nr 2320/2002. Lagen om luftfartsskydd kommer att ändras med anledning av detta.

Lagen (2004:487) om sjöfartsskydd kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 725/2004 av den 31 mars 2004 om förbättrat sjöfartsskydd på fartyg och i hamnanläggningar. Med sjöfartsskydd avses förebyggande åtgärder som syftar till att skydda sjöfarten och hamnanläggningarna mot hot om avsiktliga olagliga handlingar. Härutöver finns även lagen (2006:1209) om hamnskydd, genom vilken Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/65/EG av den 26 oktober 2005 om ökat hamnskydd genomförts i svensk rätt. Både sjöfarts- och hamnskyddsreglerna omfattar bestämmelser om bl.a. skyddsnivåer, administrativa åtgärder och tillsyn. Bestämmelserna om tvångsmedel liknar i stora delar vad som gäl-

ler enligt lagen om luftfartsskydd och syftar till att verka preventivt. Möjligheten att använda sig av t.ex. kroppsvisitation förutsätter således inte att det förekommer misstanke om brott.

För att skydda mot brott mot rikets säkerhet och terrorism kan staten, kommuner och landsting m.fl. med stöd av säkerhetsskyddslagen (1996:627) bl.a. begränsa tillträdet till sin verksamhet. Lagen hänvisar i den delen även till lagen (1990:217) om skydd för samhällsviktiga anläggningar m.m. (skyddslagen) som innehåller regler om vilka byggnader, anläggningar och områden som kan förklaras som skyddsobjekt och vilka förutsättningar som krävs för detta. Med stöd av skyddslagen kan bl.a. statliga förvaltningsbyggnader eller anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av riksdagen eller riksdagsförvaltningen beslutas vara skyddsobjekt. Vidare finns det en möjlighet att besluta att flygplatser, hamnar, kraftverk m.m. ska vara skyddsobjekt. Förutsättningen för att en byggnad m.m. ska kunna beslutas vara skyddsobjekt är att den behöver ett förstärkt skydd mot sabotage, terrorism och spioneri samt röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret. Genom att något har beslutats vara ett skyddsobjekt råder som huvudregel ett tillträdesförbud för allmänheten. Ett sådant förbud upprätthålls genom att polis, militär eller annan särskilt utsedd personal fysiskt bevakar skyddsobjektet. Forsvarsutskottet har nyligen (bet. 2009/10:FöU7) tillstyrkt proposition 2009/10:87, vari föreslagits en ny skyddslag enligt vilken byggnader och andra anläggningar som används eller är avsedda för ledning eller styrning av kommunal verksamhet ska kunna beslutas vara skyddsobjekt.

Propositionen

Regeringen anser att det finns ett behov av möjlighet till säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. I propositionen hänvisas till att Utredningen om säkerhet vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting (SOU 2009:9 s. 49) beskrivit att utvecklingen har medfört att förtroendevalda blivit utsatta för brottsliga angrepp och att vissa lokalpolitiker lever under mer eller mindre ständiga hot, där hotbrev och angrepp mot deras privatbostäder förekommer. I sammanhanget bör enligt regeringen inte bortses från den mera renodlade form av systemhotande brottslighet som dagens internationella terrorism bedriver. Även om risken för terroristattentat i Sverige under ganska lång tid bedömts vara låg är det enligt regeringens mening viktigt att vara medveten om att risken för attacker i form av terroristbrott mot svenska intressen är oförutsägbar och snabbt kan komma att förändras.

Även om risken för attentat är låg måste enligt regeringens mening stor vikt läggas vid konsekvenserna av om ett allvarligare våldsdåd mot ett offentligt sammanträde för politiskt beslutsfattande skulle inträffa. Här bör beaktas vilken betydelse som ett angrepp med exempelvis skjutvapen eller sprängämnen kan förväntas få för demokratin och för de förtroendevalda.

I propositionen redovisas möjliga åtgärder för att öka säkerheten, bl.a. byggnadstekniska lösningar, ökad närvaro av ordningsvakter och kameraövervakning, och regeringen framhåller att de uppenbara fördelarna med säkerhetskontroll med metalldetektor eller en liknande anordning är att det blir möjligt att upptäcka dolda vapen och andra typiskt sett farliga föremål. Till nackdelarna hör att säkerhetskontrollen är förknippad med visst besvär och för somliga också obehag. När företrädare för det allmänna ålägger enskilda att genomgå säkerhetskontroller som innebär undersökning av deras kläder och annat som de bär på eller med sig, ingriper detta i det grundlagsfästa skyddet mot kroppsvisitation. Åtgärder som hindrar eller försvårar för den som vill ta del av t.ex. ett offentligt sammanträde innebär också ett visst ingrepp i den grundlagsfästa informationsfriheten. Vid en bedömning av nackdelarna med kontrollen bör dock enligt regeringen också vägas in att säkerhetskontroller numera utgör en obligatorisk skyldighet vid exempelvis flygresor. För stora delar av befolkningen torde därför en säkerhetskontroll inte utgöra ett främmande inslag.

Regeringen föreslår en lag om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting, som bl.a. innebär att säkerhetskontroll ska få anordnas vid inpassering till eller i de sammanträdeslokaler som disponeras för ett sammanträde som är offentligt enligt kommunallagen. Som förutsättning ska gälla att det finns anledning att befara att brott kan komma att förövas vid sammanträdet, som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Regeringen hänvisar till att kravet på hotbedöms- och riskbedömning innan beslut om säkerhetskontroll fattas varierar på de områden där en sådan kontroll är tillåten i dag. Kraven är relativt högt ställda när det gäller polisens möjligheter att genomföra kroppsvisitation med stöd av polislagen (1984:387) liksom då särskild säkerhetskontroll genomförs i domstol. Vid allmän säkerhetskontroll i domstol krävs att det finns anledning att befara att ett brott ska begås. Vid säkerhetskontroll i riksdagens lokaler och i luftfarten finns inga krav på riskbedömning innan säkerhetskontroll genomförs. Mot bakgrund av det som är känt beträffande de hot som riktas mot förtroendevalda från bl.a. psykiskt sjuka personer, bör det vid riskbedömningen enligt regeringens mening inte ställas alltför höga krav på konkretisering av hoten. Samma resonemang kan göra sig gällande i fråga om ett mera svepande terrorhot. Det framstår alltså inte som rimligt att det ska krävas att det finns ett överhängande hot för att beslut om säkerhetskontroll ska få fattas. Regeringen framhåller att det för övrigt också är en slutsats som dragits då möjligheterna att genomföra säkerhetskontroller i riksdagen och domstolsväsendet utvidgats under senare år. Regeringens

bedömning görs även med beaktande av att det redan finns möjligheter för polisen att genomföra kroppsvisitation om det föreligger ett överhängande hot mot ett offentligt sammanträde eller mot en deltagare vid ett sådant sammanträde. Dagens lagstiftning tillfredsställer med andra ord de skyddsbehov som finns i sådana situationer. Om hotbilden är mindre överhängande och mer diffus till sin karaktär, ger rådande lagstiftning emellertid inte samma möjligheter. I detta avseende gör sig enligt regeringen samma behov gällande för kommuner och landsting som de som gäller i riksdagen, inom luftfarten och i samband med allmän säkerhetskontroll i domstol.

Det är dock enligt regeringen rimligt att det ska finnas krav på riskbedömning vid beslut om säkerhetskontroll i kommuner och landsting jämfört med riksdagen och luftfarten där sådant krav saknas. Enligt regeringens mening ska det krävas att det finns anledning att befara att ett allvarligt brott kan komma att inträffa i samband med ett offentligt sammanträde innan beslut om säkerhetskontroll ska kunna fattas. Detta kriterium är detsamma som det som gäller för allmän säkerhetskontroll i domstol. Det innebär att det måste finnas någon form av indikation på risk, men att risknivån inte behöver vara lika hög som för särskild säkerhetskontroll i domstol eller då en polisman i brottsförebyggande syfte genomför kroppsvisitation med stöd av 23 § andra stycket polislagen.

Förslaget omfattar de offentliga sammanträden som hålls i fullmäktige, styrelsen eller nämnder och de gemensamma nämnder som kommuner och landsting tillsätter, liksom fullmäktigeberedningar. Också kommunalförbundens sammanträden i fullmäktige, direktionen, styrelsen eller andra nämnder omfattas av den nya lagen. Även för de förtroendevalda revisorerna kan det förekomma sammanträden då regleringen blir tillämplig.

Regeringens förslag innebär att beslut om säkerhetskontroll ska avse ett visst sammanträde och ska utöver sammanträdeslokalen och entréutrymmen endast få omfatta de angränsande lokaler som behöver utnyttjas för att besökare ska kunna följa sammanträdet. Beslutet ska fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet. Beslutet ska föregås av samråd med polismyndigheten. I ett beslut om säkerhetskontroll ska det anges vilket sammanträde och vilka lokaler som omfattas av beslutet.

För att eftersöka vapen och andra farliga föremål som är ägnade att komma till användning vid vissa brott mot person eller egendom ska kontrollen få omfatta kroppsvisitation och undersökning av väskor, paket m.m., som huvudregel med hjälp av teknisk utrustning som exempelvis larmbåge, handmetalldetektor och röntgenmaskin.

En säkerhetskontroll ska få omfatta besökare till det sammanträde och de lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll. Kontrollen ska dock inte avse ledamöter och ersättare vid sammanträdet, eller andra som på grund av lag eller särskilt uppdrag närvarar vid sammanträdet. Den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet ska få undanta även andra personer från kontrollen. Identiteten ska få kontrolleras endast för att fast-

ställa om en person som uppger sig inte omfattas av säkerhetskontrollen ska undantas från den. Säkerhetskontroll ska genomföras av polis eller ordningsvakt under ledning av polis.

Manuell kroppsvisitation ska endast få ske om det finns särskilda skäl för åtgärden och ska i så fall utföras av polisman eller av ordningsvakt som polismyndigheten har godkänt för uppgiften. Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro. Kroppsvisitation ska få utföras eller bevitnas endast av någon som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte sker genom metalldetektor eller liknande anordning eller avser föremål som den som visiteras har med sig.

Om det vid en säkerhetskontroll påträffas föremål som kan komma till användning vid brott, ska den som föremålet påträffas hos uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring, såvida inte föremålet tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken. Finns det inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål ska det få omhändertas. Föremål som har lämnats till förvaring eller omhändertagits ska förvaras på ett betryggande sätt. Om det begärs ska ett bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas. Föremålet ska återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar lokalerna.

Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll och inte kan styrka någon behörighet att ändå vistas i sammanträdeslokalen ska få vägras tillträde till sammanträdet och de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll och avvisas eller avlägsnas från dessa. Samma åtgärder ska få vidtas mot den som inte följer en uppmaning att lämna föremål ifrån sig för förvaring.

Beslut rörande säkerhetskontroll ska enligt förslaget inte kunna överklagas.

Regeringen föreslår följdändringar i lagen (1980:578) om ordningsvakter som innebär att ordningsvakter ska få förordnas att tjänstgöra vid en sådan säkerhetskontroll som föreslås i den nya lagen om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:117 Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting,
2. lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting

Härigenom föreskrivs följande.

Säkerhetskontroll

1 § Säkerhetskontroll får genomföras vid inpassering till eller i lokaler som disponeras för ett sammanträde som i enlighet med regleringen i kommunallagen (1991:900) är offentligt, om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Beslut om säkerhetskontroll

2 § Beslut om säkerhetskontroll ska avse ett visst sammanträde och får utöver sammanträdeslokalen och entréutrymmen endast omfatta de angränsande lokaler som behöver utnyttjas för att besökare ska kunna följa sammanträdet. I ett beslut om säkerhetskontroll ska det anges vilket sammanträde och vilka lokaler som omfattas av beslutet.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet.

Innan säkerhetskontroll beslutas ska samråd ske med polismyndigheten.

Kontrollens omfattning och utformning

3 § Säkerhetskontrollen omfattar besökare till det sammanträde och de lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll. Kontrollen avser dock inte ledamöter och ersättare vid sammanträdet, eller andra som på grund av lag eller särskilt uppdrag närvarar vid sammanträdet. Den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet får undanta även andra personer från kontrollen.

Identiteten får kontrolleras endast för att fastställa om en person som uppger sig inte omfattas av säkerhetskontrollen ska undantas från den.

4 § Vid säkerhetskontrollen ska vapen och andra föremål som är ägnade att komma till användning vid brott som avses i 1 § eftersökas. För detta ändamål får kroppsvisitation utföras och väskor och andra föremål som påträffas i lokaler som anges i beslutet om säkerhetskontroll undersökas.

5 § Säkerhetskontrollen genomförs efter närmare anvisningar av polismyndigheten av en polisman eller, efter polismyndighetens förordnande, av en ordningsvakt under ledning av en polisman.

6 § Kroppsvisitation vid säkerhetskontrollen ska utföras med metall-detektor eller liknande anordning. Kroppsvisitation får göras på annat sätt om det finns särskilda skäl. I så fall ska den utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som polismyndigheten har godkänt för uppgiften.

Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro.

Kroppsvisitation får utföras eller bevittnas endast av någon som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte sker genom metall-detektor eller liknande anordning eller avser föremål som den som visiteras har med sig.

7 § Påträffas vid säkerhetskontrollen något sådant föremål som avses i 4 § första meningen, ska den som föremålet påträffas hos uppmanas att lämna det ifrån sig för förvaring, om det inte tas i beslag enligt bestämmelserna i rättegångsbalken. Finns inte någon känd innehavare till ett påträffat föremål får det omhändertas.

Avvisning och avlägsnande

8 § Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll och inte kan styrka någon behörighet att enligt 3 § ändå vistas i sammanträdeslokalen får vägras tillträde till sammanträdet och de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll och avvisas eller avlägsnas från dessa lokaler. Samma åtgärder får vidtas mot den som inte följer en uppmaning enligt 7 § att lämna föremål ifrån sig.

Förvaring av föremål

9 § Föremål som har lämnats till förvaring eller omhändertagits enligt denna lag ska förvaras på ett betryggande sätt. Om det begärs, ska ett bevis om att ett föremål har lämnats till förvaring utfärdas.

Föremålet ska återlämnas till den som har lämnat det till förvaring när denne lämnar de lokaler som omfattas av beslutet om säkerhetskontroll.

Förbud att överklaga

10 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1980:578) om ordningsvakter dels att 3 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 b §

Ordningsvakter får förordnas att tjänstgöra vid säkerhetskontroll enligt lagen (2010:000) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting.

3 §¹

Om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt, får ordningsvakter förordnas även i annat fall än som avses i 2 och 2 a §§.

Om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt, får ordningsvakter förordnas även i annat fall än som avses i 2–2 b §§.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Senaste lydelse 2001:179.